

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Cserkúti Horváth Béla ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Molnár Dénes ügyvéd által képviselt alperes ellen közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei iránt a Pécsi Munkaügyi Bíróságnál 1.M.1398/2005. szám alatt megindított és másodfokon a Baranya Megyei Bíróság 1.Mf.20.629/2006/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Baranya Megyei Bíróság 1.Mf.20.629/2006/6. számú ítéletének a munkaügyi bíróság nem fellebbezett (a négyhavi kötbér-átalányt meghaladóan elutasító) rendelkezését nem érintő részét nem érinti. Ezt meghaladóan hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletnek a 2005. július 27-én kelt felmentés jogellenességét megállapító és az alperest négyhavi átlagkeresetben, valamint első fokú perköltségben marasztaló rendelkezését helybenhagyja. Megállapítja, hogy a felperes közalkalmazotti jogviszonya az alperesnél 2006. november 23-án szűnt meg. Az elmaradt illetményre vonatkozóan felemelt kereseti kérelem elbírálása körében a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy a hatályában fenntartott rész tekintetében fizessen meg a felperesnek - tizenöt nap alatt - 8.000 /nyolcezer/ forint együttes másodfokú- és felülvizsgálati eljárási részköltséget.

A hatályon kívül helyezett rész tekintetében a felek felülvizsgálati eljárási részköltségét egyenként 5.000 /ötezer/ forintban állapítja meg.

A másodfokú- és a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében az alperes létszámcsökkentéssel indokolt felmentése jogellenességének megállapítását, és a jogellenesség jogkövetkezményei alkalmazását kérte.

A Pécsi Munkaügyi Bíróság 1.M.1398/2005/5. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes 2005. július 27-én kelt, a felperes közalkalmazotti jogviszonyát megszüntető felmentése jogellenes, és a jogviszony az ítélet jogerőre emelkedése napján szűnik meg. Kötelezte az alperest 397.360 forint - négyhavi átlagkereset - megfizetésére. A kereset ezt meghaladó részét elutasította.

A tényállás szerint a felperes az alperesnél klinikai könyvtári adminisztrátor munkakörben dolgozott az 1993. szeptember 1-jétől fennállt közalkalmazotti jogviszonyában. Miután az alperes költségvetési bevételei a törvény által előírt kötelező illetményemelést nem fedezték, az alperes szenátusa a szervezeti egységek korszerűsítésével és az egyetemi feladatok ésszerűsítésével összefüggésben létszámcsökkentést határozott el.

A szervezeti egység vezetőjének javaslata alapján az alperes gazdasági és műszaki főigazgatóságának vezetője munkáltatói jogkör gyakorlóként a felperes közalkalmazotti jogviszonyát létszámcsökkentésre és átszervezésre hivatkozással a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontja alapján felmentéssel megszüntette.

A felperes a keresetét - egyebek között - a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó szabályok megsértésére alapozta.

A munkaügyi bíróság hivatalos tudomása szerint az alperes 2005. második félévet megelőző fél éves átlagos statisztikai létszáma a 300 főt meghaladta. A Kjt. 38/A. §-a alapján vizsgálta, hogy az alperesnél csoportos létszámcsökkentés valósult-e meg, és ehhez képest betartotta-e az Mt. 94/A.-G. §-aiban előírt jogszabályi feltételeket. Megállapította, hogy az Mt. 94/C. § (3) bekezdése által meghatározott időszakon belül az alperes 29 fő jogviszonyát szüntette meg a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontján alapuló felmentéssel, ugyanakkor további 44 fő jogviszonya szűnt meg közös megegyezéssel. Ennek alapján bizonyítottnak találta a csoportos létszámcsökkentést, és mivel az alperes ennek szabályait nem tartotta be, jogellenesnek minősítette a perbeli felmentést.

A közös megegyezéssel történt közalkalmazotti jogviszony megszüntetésnek a figyelembe vehető létszámba beszámítása alapjául a munkaügyi bíróság a Kjt. 38/A. § (2) bekezdésére hivatkozott.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró Baranya Megyei Bíróság 1.Mf.20.629/2006/6. számú ítéletében a munkaügyi bíróság ítéletét - fellebbezett részében - megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A másodfokú bíróság kiegészítette és pontosította a tényállást, amely szerint az alperes 2005. július 1-jétől augusztus 31-éig 27 fő közalkalmazotti jogviszonyát szüntette meg a költségvetési támogatás csökkenésére hivatkozással, míg további 16 fő jogviszonyának megszüntetésére nyugdíjasnak minősülés felmentési indokkal, egy esetben korengedményes nyugdíjazással, 44 fő esetében közös megegyezésre vonatkozó megállapodással került sor. E tényállás alapján a másodfokú bíróság a kereset alaptalanságára következtetett, mivel jogi álláspontja szerint a csoportos létszámcsökkentés szabályait kizárólag a munkáltató működésével összefüggő okból történt megszüntetésekre lehet alkalmazni a Kjt. 38/A. § (1) bekezdés, és az Mt. 94/A. § (1) bekezdés értelmében. Ilyennek az Mt. 94/C. § (4) bekezdés a) pontja szerinti felmondást, illetve a Kjt. 38/A. § (2) bekezdése szerinti felmentést minősítette. Álláspontja szerint nem tartozik a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó jogszabályok hatálya alá a munkavállaló, illetve a közalkalmazott által kezdeményezett közös megegyezéses megszüntetés, figyelemmel a 98/95. EK irányelv I. szakasz 1. cikk a) pontjára, valamint az adott szabályok tekintetében az Mt.-t módosító 2001. évi XVI. törvényhez fűzött indokolásra is. Az előbbiek miatt a Kjt. 30. § (1) bekezdés e) pontján alapuló nyugdíjasnak minősüléssel indokolt felmentéseket is kizárta a figyelembe vehető létszámból. Hangsúlyozta, hogy az így indokolt felmentések nem hozhatók összefüggésbe a költségvetési támogatások csökkenése miatti átszervezés szükségességével.

A másodfokú bíróság vizsgálta a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontjára alapozott felmentési indok valós voltát is. Ebben a körben megállapította, hogy az indokolás megfelelt a valóságra vonatkozó törvényi feltételeknek, mert az alperes a megnövekedett illetményekre nem kapott további keretet a költségvetéstől. A felmentési korlátozással kapcsolatos fellebbezési kérelmet a Pp. 247. §-ába ütközés miatt tartotta alaptalannak.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó jogszabályok megsértése miatt kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a felmentése jogellenességét megállapító, az alperest a fellebbezési ellenkérelmében felemelt keresete szerint elmaradt illetményben is marasztaló határozat hozatalát. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogsértően vizsgálta a közös megegyezéssel történt megszüntetéseknél, hogy azt a munkáltató, vagy a közalkalmazott kezdeményezte-e, mivel a jogszabályok nem tesznek lehetővé ilyen megkülönböztetést. Sérelmezte, és jogellenesnek tartotta a

nyugdíjasnak minősülő közalkalmazottak felmentése beszámításának mellőzését is, mivel az Mt. 2001. évi módosítása a korábbi szabályokkal ellentétben már nem rendelkezett a nyugdíjas munkavállalóknak a csoportos létszámcsökkentésnél való figyelmen kívül hagyásáról, továbbá az európai uniós joggyakorlat sem tesz különbséget ebből a szempontból a csoportos létszámcsökkentésbe beszámítandókat illetően. A Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontjába ütközőnek tartotta a felmentési indok valós voltára vonatkozó jogerős ítéleti megállapítást, mivel a jogszabály konkrét megfogalmazása költségvetési támogatás tényleges csökkentésére, és nem pedig a „szükségnek bizonyult” költségvetésre vonatkozik. Álláspontja szerint - amelynek alátámasztására csatolta az alperes szervezeti és működési szabályzatát - a felmentés indokolása okszerűtlen is volt, mivel az OEP által finanszírozott státuszban foglalkoztatták, így a költségvetési támogatás esetleges csökkenése a munkakörét nem érintette.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

Az irányadó jogerős ítéleti tényállás szerint az alperes létszámcsökkentéssel és átszervezéssel indokolta a könyvtári adminisztrátor munkakörben dolgozó felperes közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetését. Az alperes vezető testülete (a szenátus) döntése szerint ezt az tette szükségessé, hogy a törvény szerint végrehajtandó kötelező illetményemelést intézményi szinten nem követte a költségvetési támogatás növelése.

A Kjt. 30. § (1) bekezdés adott időszakban hatályos b) pontja értelmében a munkáltató jogosult a közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetésére, ha az Országgyűlés, a Kormány, a költségvetési fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetője, a központi költségvetési szerv vezetője, vagy az önkormányzati képviselő-testület munkáltatót érintő döntése - különösen a feladatok változásából adódó átszervezés, vagy a költségvetési támogatás csökkentése - következtében a közalkalmazott további foglalkoztatására nincs lehetőség.

A perbeli felmentési indok valós és okszerű voltát a másodfokú bíróság az adott tényállás alapján helyesen értelmezte, mivel a költségvetési támogatás csökkentésével esik egy tekintet alá, ha a törvény által elrendelt kötelező illetményemelés fedezetét a költségvetés nem biztosítja, és ezáltal arányait tekintve a költségvetési támogatás csökkenése következik be. Mindezt a

felülvizsgálati kérelemben előadottak (OEP finanszírozás) a felperest (már munkakörénél fogva sem) érintik.

A felülvizsgálati kérelem helytállóan hivatkozott arra, hogy a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó magyar munkajogi szabályok alkalmazásánál figyelemmel kell lenni a 98/59 EK irányelvre.

A másodfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy a csoportos létszámcsökkentés megvalósulása szempontjából azok a közalkalmazotti jogviszony megszüntetések vehetők figyelembe - egyéb feltételek mellett -, amelyekre a munkáltató működésével összefüggő ok miatt kerül sor [Kjt. 38/A. § (1) bekezdés]. Ezt a feltételt a hivatkozott EK irányelv alapján a jogszabály szövege is tartalmazza, de a jogintézmény tartalmából, rendeltetéséből is az következik, hogy csoportos létszámcsökkentésnél a létszám csökkentése munkáltatói elhatározáson alapul, és annak időszakában az egyes munkáltatói megszüntető jognyilatkozatok is általában ezzel függenek össze. Ebből következően a csoportos létszámcsökkentés megvalósulása szempontjából nemcsak a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontján alapuló létszámcsökkentéssel indokolt felmentéseket, hanem - a közalkalmazottnak felróható, vagy egészségügyi alkalmatlansági okból történt felmentést kivéve - minden olyan felmentést és közös megegyezéses megszüntetésre vonatkozó megállapodást - figyelembe kell venni, ahol a munkáltató működésével összefüggés okszerűen megállapítható.

Az adott esetben a 300 főt meghaladó létszámmal működő alperes a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontján alapuló 27 fő felmentése mellett és azzal egyidejűleg nem vitatottan további 16 közalkalmazott jogviszonyát szüntette meg saját elhatározásból a Kjt. 30. § (1) bekezdés perbeli időben hatályos e) pont szerinti „nyugdíjasnak minősülés” indokával, mivel ennyi közalkalmazott megfelelt a felmentés sajátos - a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontjához képest jelentősen könnyített - feltételeinek.

Ha a munkáltató a létszámleépítés során nem a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontján (létszámcsökkentés), hanem a 30. § (1) bekezdés e) pontján alapuló „nyugdíjasnak minősülés” felmentési indokkal szünteti meg a közalkalmazotti jogviszonyt, a csoportos létszámcsökkentés szempontjából a felmentés a munkáltató működésével összefüggőnek minősül [Kjt. 38/A. § (1) bekezdés, Mt. 94/C. § (3)-(4) bekezdés]. A nyugdíjasnak minősülőkre vonatkozó létszámcsökkentésről a szenátus is döntött (2/A/3. szám alatt csatolt előterjesztés 6. pont).

Az alperes eszerint az irányadó időszakban [Mt. 94/C. § (2)-(3) bekezdések] a Kjt. 38/A. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározottak figyelembevételével 30 főt meghaladó létszámú közalkalmazott jogviszonyát szüntette meg a létszámcsökkentés

keretében, ezért a felperes tekintetében a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó kötelező törvényi szabályok alkalmazásával kellett volna eljárnia [Mt. 94/D.-E. §-ai az előzetes írásbeli tájékoztatásról). Az alperes nem vitásan nem eszerint járt el, ezért a közalkalmazottak tekintetében is irányadó Mt. 94/F. § (1) bekezdése értelmében a felperessel közölt felmentés jogellenes. Erre tekintettel a közös megegyezésre vonatkozó megállapodásokkal kapcsolatos felülvizsgálati érvelés vizsgálata már okafogyottá vált.

Mindezekből megállapíthatóan a munkaügyi bíróság érdemi döntése helytálló volt a perbeli felmentés jogellenességét illetően. A felmentés önmagában amiatt jogellenesnek minősült, hogy az alperes megszegte a Kjt. 38/A. §-ának és az Mt. 94/A.-E. §-ainak a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó szabályait.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság részítéletével a jogerős ítéletet a munkaügyi bíróság nem fellebbezett (a négyhavi kötbér-átalányt meghaladóan elutasító) rendelkezését nem érintő részét nem érintette. Ezt meghaladóan hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletnek a 2005. július 27-én kelt felmentés jogellenességét megállapító és az alperest négyhavi átlagkeresetben, valamint első fokú perköltségben marasztaló rendelkezését helybenhagyta (Pp. 275. § (3) bekezdések). Megállapította, hogy a felperes közalkalmazotti jogviszonya az alperesnél 2006. november 23-án szűnt meg (Pp. 275. § (2) bekezdés; a felperes felülvizsgálati kérelmében ezen időponttal kérte a jogviszony megszűnése megállapítását). Az elmaradt illetményre vonatkozó - felemelt - kereseti kérelem elbírálása körében a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította (Pp. 275. § (4) bekezdés).

A hatályában fenntartott rész tekintetében a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperest együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási részköltség megfizetésére. A hatályon kívül helyezett rész tekintetében a felek felülvizsgálati eljárási részköltségét csupán megállapította azzal, hogy annak viselése felől az új határozatot hozó bíróság dönt.

Az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja, és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

Budapest, 2008. február 13.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő